

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóia apare în fie-care Sâmbătă.

Unirea

Fóia bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond:
odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fie-care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește fóia se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Anul I.

Blași 7 Novembre 1891.

Numerul 45.

Cum să înființăm și noi asile de copii?

(+) Amă auditu adese-ori, că Sasul are un proverb puținu măgulitoru pentru noi, care ȳice: „Dă-mi, Dóme, mintea Románului cea de pre urmă.” Acestu proverb atăta însémnă, că Románul numai atunci, cându este prea târđiú, cugetă seriosu, că ce ar fi trebuit să facă în cutare cestiune.

Fiindú-că însă pentru noi ar fi o mare nenorocire, dacă acelú proverb s'ar ímplini și în cestiunea asileloru de copii, credemú, că cetitorii nostri nu se vorú supără pre noi, vedéndu, că revenimú la cestiunea aceea importantă, și acum deja în alú 8-lea numărú ne ocupămú cu ea.

Íntrebarea, ce voimú să o discutămú acum, este pusă în fruntea acestui articolu.

Răspunsul la íntrebarea acésta urméză în modú necesarú din dispusețiunile legii și din ímprejurările, în cari se află biserica nóstră.

Legea deosebesce dóné soiuri de institute pentru prunci dela 3 până la 6 ani.

De primulú soiú se ținú așa numitele *grădini de copii* (*kisdedóvodák*), cari trebuie să fie conduse de nisce *crescătore* (*kisdedóvónók*) pregătite în preparandií anume înființate pentru ele, dar în lipsa acestorú crescătore grădinele de copii potú fi conduse și de bărbați formați în ast-felú de preparandií.

De alú doilea soiú de institute pentru prunci se ținú așa numitele *asile*

de copii (*gyermekmenedékházak*), cari trebuie să fie conduse de nisce *ingrigítore* (*dajkak*), și potú fi sau stabile (*állandó menedékházak*) sau provisóre, adecă de vară (*ideiglenes, nyári menedékházak*). De aci se póte vedé, că asilele de copii, fie stabile ori provisóre, nu se potú conduce de bărbați, ci numai de femei; ceea ce altcum este determinatú și în paragrafulú 2 alú legii.

Ínființarea *grădinelor de copii* pre-tinde unú aparatú mare și fórté costisitorú. Dacă amú voi adecă să înființămú grădini de copii, ar trebui înainte de tóte să avemú o preparandie de crescătore (*kisdedóvónó-képzóintézet*). La acésta preparandie ar trebui să funcțiuneze trei profesori, și anume: unú directorú, unú profesorú ordinarú și o profesóră, precum prescrie paragrafulú 34 din lege. Acești profesori în sensulú paragrafulú 36 trebuie să aibă celú puținu diploma de ínvétatori ori ínvétátore pentru școlele civile și să fi făcutú praxă de celú puținu unú anú la unú cursú, ce se va ínființá spre scopulú acesta într'unú institutú sau preparandie de crescătore. Fiindú-că însă profesorii dela școlele medie și dela preparandiile de ínvétatori au calificățiune mai ínaltă, decâtú docenții dela școlele civile, dela sine urméză, că profesorii nostri de gimnasii sau preparandií, după ce vorú fi făcutú cursulú practicú amintitú, ar puté funcționá și ca profesori la preparandiile de crescătore.

Cursurile preparandiilor de cres-

cătore, în sensulú paragrafulú 34, trebuie să dureze 2 ani.

Preparandiile acestea de crescătore nu potú fi nisce institute provisóre, ci trebuie să fie stabile. La finea fiesce carú anú școlasticú trebuie să se țină esamene publice, ér la sfârșitulú cursulú alú 2-lea trebuie să se țină și esamene de calificățiune. Atátú esamenele publice dela sfârșitulú fiescecărú cursú, câtú și cele de calificățiune în sensulú paragrafulú 39 trebuie să se facă în prezența inspectorulú regescú de școle, care este detorú a subscrie diplomele de calificățiune, ce se dau crescătorelorú.

Ínainte de ínrarea legii presente în vigóre se puteau ínființá și cursuri provisóre pentru crescătorele de prunci, însă așa ceva astăđi nu se mai póte face fără de a lovi în lege, și prin urmare fără de a ne espune pericolulú de a nu se recunósce de valide diplomele de calificățiune, ce s'ar dá unorú bărbați ori femei, ce s'ar admite la ast-felú de cursuri provisóre.

Lângă fiesce care preparandie de crescătore în sensulú paragrafulú 37 trebuie să se ínființeze și o grădină de copii, care să fie de modelú și să servescă și ca institutú de praxă pentru elevii ori elevele dela preparandia aceea.

Salariul pentru o crescătore dela grădinele de copii trebuie să fie de celú puținu 300 fl. afară de quartirú.

Din cele desfășurate până aici se póte convinge ori cine, că pentru bi-

Feuilleton.

Amintiri de călătorie.

Constantinopolú, 4 Augustú 1890.

Frate Isidóre!

Scrisu-ȳi-am la călcăiulú epistolei celei de pre urmă, că noi umblândú cu naea, pre unde au umblatú odinióră Argonauții, amú debarcatú în Anatoli-Hissar. Íntăia dată amú pusú acum peciórele nóstre pre continentulú Asiei. Íți vei puté ínchipuí, că pământulú, pre care calcă omulú aci în Asia, nu se deosebesce de celú din Europa. Și totuși íți poți ínchipuí de altă parte, că noi eramú puținelú mișcați, cândú amú páșitú íntăia oră pre pământulú Asiei. Dóră acestú pământú a fostú vulcanulú acela pururea nestinsú, din care a eruptú mai íntăiu foculú culturai omenesci, acestú pământú a fostú peptulú, la care s'a nutritú, și légănulú, în care s'a desvoltatú némulú omenescú, cândú erá încá pruncú mititelú, mai înainte de ce s'ar fi ímputeritú și ar fi pornitú, să cucerescă lumea cu armele spiritului său. Și apoi de aci din Asia ne-a răsăritú mai târđiú și sórele dreptății, ca să lumineze lumea.

Eramú mișcați, dară nu ne-amú pututú oprí pre mai multú timpú la medítari de acestea. Aveamú să fimú cruțatori. Pentru medítari ne puteá ajunge timpulú de altădată.

Anatoli-Hissar e unú satú, care nu se deosebesce íntre nimica de alte sate turcesci: și elú e frumosú și încântătorú, dacă privesci la elú din depártare, dară índată ce ajungi lângă elú ori íntri într'insulú, totú farmeculú lui se petrece într'o murdărie hídă. Spre norocirea nóstră noi nu amú fostú pornitú cu propusulú de a petrece într'insulú, ci trebuia numai să trecemú print'insulú. Dela loculú debarcării amú luat'ó în drépta, și amú datú acuși de o hudítă strímtă, carea stă să íntrecă pre celea din Sibiú, cu cari, precum bine scii, se índătinéza Vasile a mé bate, cândú mé încercú a láudá Sibiulú. Pre hudítă acésta amú pornitú nesciindú, unde ne va duce. Sciamú totuși, că și ea ca tóte din lume trebuie să se sfârșescă.

Și nu ne-amú íngelatú. Amú ajunsú la capulú hudítei și amú eșitú acolo la ríulú acela, care pórtá numirea *apele dulci ale Asiei*. Chiar acolo, unde amú eșitú din hudítă, duce unú podú preste ríu. Ne-amú postatú pre podulú acela și priviamú la luntrițele, cari mergeau pre ríu la delú și la vale. Voiamú adecă să

prindemú cu privirile o luntriță gólă și să o oprimú, ca să ne primescă și să ne ducă apoi și pre noi pre ríu la delú. Cum priviamú noi așa pre ríu la delú, Vasiliú a simțitú, că unú pecióru alú lui calcă pare că pre unú covorú de pele de urs. Privescé în josú, și privirea lui se íntălnescé cu cea a unú câne mare. Íi cere pre franțozesce scusele sale, că a călcatú în pecióre regulele bontonului. Cănele se vede că pricepea limba francesă, căci a luatú scusarea spre sciintă, și-a plecatú capulú érăși pre peciórele cele dinainte și și-a continuatú siesta.

După episodulú acesta s'a íntímplatú, de a sositú la punte o luntriță gólă. Amú oprit'ó și ne-amú íntelesú cu luntrierulú, cum ne-amú pututú. Firesce că nu priu sunete articulate, ci pre calea simțului vederii, adecă prin mimicá. Luntrierulú nu scia adecă nici una dintre limbile Ardélului și nici alte limbi afară de cea turcescă, éră noi nu scimú turcesce. Mimiceí nóstre firesce că a trebuitú să-í vină într'ajutorú și monetele turcesci. Ne-a cerutú prețú de doi franci, și noi ne-amú bucuratú, căci ne temeamú de mai réu.

Amú pornitú deci pre ríu la delú. Nu ni-s'a íntímplatú în călătoria acésta nimica, fără numai némțulú a făcutú descoperirea

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Folosul reuniunilor de sodali.

(Fine.)

Fiesce care reuniune de sodali trebuie să aibă o casă proprie ori închiriată, care să servească pentru membrii ei de locală comună de convenire și chiar ca locuință pentru membrii mai miseri ai reuniunii și pentru sodalii călători. Mai alesu cești din urmă ajungându în orașe străine, unde-să cu totul necunoscuți, fără ajutorul reuniunii nu-și potă căpeta ușor aplicare, și așa ar' fi siliți a cheltuî prin ospetării puținele mijloce materiale, de cari dispun, precându în localul reuniunii li-se servece nu numai cu cuartir și respective cu întrégă provisiunea, ci li-se dau și tôte îndrumările și deslușirile de lipsă cu privire la condițiunile, sub cari au să lucre, asemenea li-se recomandă măestri buni și onești. Tinerii convenindă sêra după terminarea lucrului în localul reuniunii, aici își află câteva mominte plăcute prin conversări colegiale oneste, prin cântece, glume etc., și așa nu sunt siliți a-și cercă recreare prin crișme, unde numai strică se pot. Ca tinerii să aibă și o lecțiune distrăgătoare și instructivă, e de dorit, ca fiesce care reuniune să-și înființeze și câte o bibliotecă, și să prenumere diare și foi periodice acomodate pentru clasa industriașilor.

Duminea și în sêrbători după amedî toți membrii să se întrunescă în localul reuniunii, și să aducă cu sine și pre învetații de măestrie — sau pre fitorii membri ai reuniunii, — ca ast-felū să se familiarizeze și mai mult unul cu altul, și legătura între ei să fie și mai strinsă; ma e de dorit, că la atari întruniri să iewa parte și măestrii ca foști membri ai reuniunii, cari ca omeni cu esperință potă dá multe sfaturi bune și folositoare tinerimii.

În întrunirile acestea și mai alesu cu ocaziunea ședințelor generale ale reuniunii președintele ori altū bărbatū inteligentū și cu interesū față cu prosperarea industriei își va luă ostenela, să țină prelegeri instructive despre tôte lucrurile acelea, de cari are lipsă unū industriașū. Anume îi va înveta despre necesitatea de a se sili, să se perfecționeze totū mai multū în arta lorū; despre folosirea rațională a timpului, despre fruptele diligenței și a muncii neobosite; despre dotorința de a fi cruțator și mulțămii și cu mai puțin; de a se feri de societățile rele și de a duce o viață nepetată. Pentru cultivarea intelectuală a sodalilor servescă prelegerile practice și acomodate capacității lorū din computū, istorie, geografie, economia politică etc. Asemenea e cu scopū a orientă tinerimea și cu privire la cestiunile sociale moderne, ca ast-felū să nu cadă în cursela amăgitorilor. Dar în tractarea acestorū cestiuni să nu se amestece în politica actuală militantă, ma să se facă tinerii sodali atenți, să nu se lase a fi întrebunțați ca instruminte la inscenarea demonstrațiilor de natură politică. Ca în tinerii să se deștepte gustul și indemnul de a se ocupă și cu lucruri spirituale, în convenirile lorū trebuie să se deprindă în

recitarea și propunerea unor bucăți literare instructive, în enararea de istorie și anecdote morale, în declamarea de poezii religioase, naționale și patriotice, în reproducerea dialogurilor distrăgătoare și în cântări frumoase. Prin atari deprinderi mintea tinerilor se luminează, cunoscintele li-se învatesc, erva inima li-se nobilitază. Ele contribue mai de parte la cultivarea limbii materne; îi distragă pre tineri și îi reținū dela multe lucruri rele; deșteptă în ei simțeminte pii; îi pregatesc la fapte virtuose și nutresc în sinul lorū o consciință religioasă-morală și națională vie și puternică de ajunsu spre a contrastă amăgirilor la demoralizare, căderea dela credință și renegarea originii lorū.

Pentru distragerea și recrearea învetaților și a sodalilor să se aranjeze diverse petreceri nevinovate, jocuri, preumblări în comună, și cândū e timpul favorabilū, și câte o excursiune la câmpū ori pădure, dacă este în apropiere. Tôte acestea mijloce de recreare să se aplice sub conducerea președintelui ori a altorū bărbai pii și înțelepți, ca ast-felū să se încunjure ori ce abusū.

Unde nu suntū reuniuni speciale, cari să se ocupe cu instruirea învetaților de măestrii, se potă deschide în localul reuniunii de sodali cursuri suplimentare pentru acei tineri, cari s'au aplicatū la vre-o măestrie, fără ca să aibă pregătirea școlară și cultura intelectuală recerută. Atari cursuri le vorū ține sau bărbai de specialitate, dacă voescū să aducă jertfa acêsta, sau președintele ori unul dintre membrii reuniunii. Timpul mai acomodatū pentru cursurile suplimentare suntū orele de sêra în zilele de lucru, cândū se vorū deprinde tinerii în cetitū, scrisū, desemnū, computū, stilū și în alte lucruri de lipsă și reclamate de împrejurări.

Pentru întimpinarea lipselor materiale fiesce care reuniune își are fondul sêu de bani, adunați parte din taxele membrilor ordinari, estraordinari și ajutori, cari taxe trebuie să fie moderate și să se potă solvi în rate lunare ori șeptemânale, parte din fundățiunii și legate pii, din oferte benevole și donațiunii de bani și realități.

Din venitele reuniunii nu se acoperū numai spesele curente, ci se ajută și respective împrumută membrii cei miseri și necapaci de lucru. Cândū mijlocele materiale permitū, reuniunea înființază asile și ospitii, în cari membrii ei pre lângă unū prețū moderatū primescū viftū și cuartirū, erva învetații cei miseri precum și membrii necapaci de lucru și lipsiți se întreținū și provedū cu cele de lipsă, întru câtū e cu puțință, gratuitū.

Cu acestea amū fi espusū pre scurtū principiile, pre cari se basază organizarea reuniunilor creștine de sodali, devisa căroră este: „*Religiune și virtute, muncă și diligență, concordie și iubire, ilaritate și glumă.*” La acestea noi în împrejurările actuale mai putemū adauge: „*Limbă și naționalitate.*”

Reuniunea de sodali organizată după

principiile lui Kolping este pentru tinerii aplicați la măestrie unū ângerū păzitorū, cure-i scutesce de nenumerate rele, la cari suntū espusi. Ea primindū pre tineri în sinul sêu îi câștigă între persoanele celor-alții membri totū atâți amici și frați de aceea-și sorte; erva președintele și conducătorii reuniunii suntū pentru tineri ca totū atâția părinți ingrigitori.

În țerile catolice mi de măestri au să-și mulțămescă reuniunilor de soiulū acesta educațiunea și cualificațiunea: de-orece prin instituțiunile lorū salutare pre tinerii neinvetați și fără pregătirea de școlă recerută îi înveta și deșteptă; pre cei miseri și lipsiți de mijloce materiale îi ajută și-i provedū cu cele necesarie; celorū neesperți le dau îndrumări, și-i ferescū de cursele, în cari potū să cadă; pre cei trândavi îi escită la lucru și stîrnescū în ei indemnul de a se perfecționa în arta lorū; celorū deștepti și indemanatici le însulfă o ambițiune îndreptățită; celorū slabi de spiritū le însulfă curajū; pre cei dedați la viții și escese îi coregū și-i ducū la virtuți coreșpundătoare statului lorū; tuturorū le mijlocescū cultura intelectuală și tehnica de lipsă; în toți nutrescū simțeminte religioase, naționale și patriotice; din toți potū să facă creștini evlavioși, cetățeni folositori societății și măestri activi, buni, isteți și onești. Măestrii, cari întrunescū atari însușiri, nici cândū nu vorū trebui să se plângă, că nu suntū spriginiți și că nu au de lucru, ci din contră vorū fi cercați și de străini, căci în timpul nostru materialistū omeni de regulă alergă la acelu măestru ori comerciantū, care le servece cu marfă mai solidă și mai eftină. Reuniunile creștine de sodali au așadară merite forte mari pentru ridicarea și consolidarea clasei de mijlocū. Folosele, ce le aducū ele industriașilor și prin ei societății preste totū, suntū necalculavere: ele contribue la aceea, ca mi de individi să-și asigure subsința în modū onestū, și ca prin munca lorū să crească tot-odată și averea națională. Dacă reuniunile creștine, cari dau o clasă de mijlocū bine organizată, suntū folositoare, pentru noi Români, cari până acum nu dispunemū de o atare clasă, ele suntū necesarie și indispensabile.

Scimū, că ni-se va dice: La înființarea reuniunilor de sodali se recerū și mijloce materiale, și chiar acestea ne lipsescū nouē. Concedemū, că se recerū și mijloce materiale, și că în privința acêsta încă stamū mai slabū decâtū alții, dară nimeni nu așteptă, ca noi de-odată să creamū tôte instituțiunile salutare, ce suntū împreunate cu o reuniune de sodali avută, ci să începemū și cu mai puțin. Alte reuniuni de soiulū acesta încă au avutū începutū modestū și numai pre incetulū s'au desvoltatū. Fondurile necesarie și la noi se potū formă din cotele, ce le solvescū membrii ordinari și estraordinari, cari cote s'ar' putē solvi și în rate șeptemânale, din contribuiri benevole, din legate și fundățiunii pii, ma se potū aranjă și loterii, la cari să se sortescă parte manufacturi lucrute de inși-și so-

dalii, parte alte obiecte donate ori cumpărate. În fine pôte că s'ar află și la noi câte unu omu cu stare, care să facă fundățiunii mai mari în favorul acestorū reuniuni. Atâta e mai greū, până ce reuniunea își pôte cumpără ori barēm închiria ună localū, unde să pôtă conveni toți membrii ei, spre a se perfecționă împrumutatū în privința culturēi morale, intelectuale și tehnice, și spre a se distrage prin conversări, cântări și petreceri oneste.

Și până va succede a adună mijlocele materiale la înființarea de reuniuni, inteligența noastră și puținii industriași, ce-i avemū pre la singuraticile orașe, ar' putē ajutā multū tinerilorū aplicați la măestrii, dacă s'ar' formā comitete cu chemarea specială de a grigi, ca tinerii, ce vinū de pre la sate spre a învățā vre-o măestrie, să fie aședați la măestri bunī și onești; să supravegheze asupra purtării tinerilorū; celorū miseri, darā bunī și diligenți, intru câtū va fi cu puțință, să le mijlocescā ajutōre materiale dela „Asociațiunea transilvană” ori și de airea; erā pre cei negligenți și cu purtare rea să-i admonieze și îndrepte părăntescē, și despre purtarea lorū să încunoscinteze și pre părăntii ori tutori lorū.

Pentru cultura intelectuală a tinerilorū industriași membrii comitetului, mai alesū preotulū și învățatorulū, să ținā cu dînșii prelegeri în sērile șilelorū comune, deprindēdu-i în cetitū, scrisū, desemnū, computū, stilū și cântări, ma pentru distra-gerea tinerilorū li-se pôte enarā și câte o istoriōrā instructivă. Aceste prelegeri în lipsa altui localū corēspunđetōrū s'ar' putē ținē și în școlele noastre confesionale.

În fine ca prunciū să aibā și câte o ți de bucurie, s'ar' putē colectā bani, vesminte și alte obiecte, cari să se impartā prin sōrte între dînșii, ca daruri la Crăciunū, la Pasci ori la alte ocasiuni solemne. Etā totū atâtea mijloce, prin cari se potū ajutā tinerii industriași și fără a dispune de mijloce materiale mai însemnate.

Cu tinerii crescuți în modulū acesta se pôte formā ușorū și reuniuni de sodali, și chiar cândū nu s'ar' formā, ei totuși vorū fi și mai târđiū cu atragere față cu binefăcătorii lorū și față cu biserica și națiunea noastră. Inițiativa în formarea comitetelorū amintite, după părerea noastră aș să o lea preoții de o parte spre a se încunjurā ori ce rivalități, erā de altā parte fiindū-că se cade, ca atunci, cândū e vorba de scopuri umanitare, să fie ei în frunte. E cam molestū lucrulū, ce-lū așteptāmū dela atari comitete, darā e posibilū și fōrte folositorū pentru crearea unei clase industriale romānesci. Dacă nu suntemū în stare a jertfi averi mari în folosulū industriei, să ne jertfimū barēmū încâtva comoditatea îngrijindū de tinerii industriași, învățandū-i și îndreptandū-i. Acēsta o putemū, să o facemū deci, aducēdu-ne aminte de cuvintele lui Kolping, că *iubirea efectivă vindecă ranele, cuvintele gōle numai mărescū durerile.*

Părăsitiū.

Novelă de Walter Schwarz.

(Continuare.)

Atunci sunā vōcea Emiliēi, carea uiā scara și ajunsē deja la ușe.

„Tată, etā-mē erāși aici!” strigā ea cuprindēdu-i grumazii, — și de-odată cu ea s'a rentorsū viețā și bucurie în liniștita căsuță.

Ea trebuie că și-a petrecutū de astădatā deosebitū de bine. În ființa ei cea elastică se oglindā bucurie și fericire. Nici cândū nu l'a sārutatū pre tatālū sēu așa de intimū, risulū ei nici cândū nu a sunatū așa de argințiū. În ochii ei strălucia unū ceva — „O! a fostū așa de frumosā petrecerea, așa de frumosā!” a ăisū de mai multe ori și apoi s'a făcutū confusā afarā de sēmā. De odatā cu umbrela a mai pusū pre masā și unū buchetū de boboci de rose și flori de grāu. Tatālū voiā chiar să o întrebe, de unde-lū are, darā vorbindū de altele — și-a uitatū de elū. Rēspunsulū totuși l'a primitū. Încā în dimineața urmātore i-a sositū o epistolā, în care locotenentulū Roderich de L... cere mână Emiliēi.

Nu erā nici bucurie nici durere, ce a simțitū Leonhardt la cetirea acestorū șiruri bine ordinate, ei erā încremenire. Elū nu se putea împacă cu acēsta. Pare că unū fulgerū l'a amētitū, așa l'a impresionatū epistola.

Emilia îi sārutā mână și-i da numirile cele mai gingașe.

„O! până acum nici eū nu am sciutū nimica despre acēsta... am observatū... da, am observatū, dar crede, nu puteam...” murmurā ea la întrebările tatālū. „Tată dragā, eū nu sciū, ce să vorbescū, e prea multā fericire, prea multā!”

Și erāși i-a cuprinsū grumazulū, și elū îi simția palpitarea puternică a inimei ei. Ce puteā elū aici să facā, ce aveā elū de ăisū? Dar cine mai și întrebā de elū...? Totulū erā o necesitate imperiōsā, care trebuia să fie.

O orā mai târđiū se presentā însuși Roderich, și sēra în odăiuță la mēsā ședea o pāreche de miri fericiti.

Eraū intru adevērū o pāreche potrivită. Elū brunū și robustū, în uniformā elegantā, vînjosū și plinū de putere. Lângā elū plăcuta și gingașa blondā erā ca o rosā lângā trunchiū. Erā o plăcere, să-i veđi laolaltā.

A sositū verișōra. „Vē gratulezū,” eschēmā ea plină de bucurie. „Din inimā vē gratulezū! Da, unchiule, are norocū Emilia ta. Unū norocū ca acesta nu e partea ori cui.”

Leonhardt aflā, că Roderich încā e norocosū. Dar elū erā bētrānū, și modulū lui de a vorbi nu scia expresiuni de acelea, de cari folosiaū ei. Mai bine a tăcutū, și nimeni nu-lū mai băgā în sēmā.

Stāpāna casei încā a trimisū miresei unū buchetū însoțitū de salutări și gratulări afabile. Bucurie în tōte părțile. Mai târđiorū a sositū și o telegramā dela mama lui Roderich, pre carea elū a fostū încunoscintat' o totū pre firulū telegrafului despre logodna sa. „Îmbrățișezū pre copila mea,” erā scrisū în telegramā. Leonhardt o ceti. Copila ei? Emilia, care până acum a fostū numai proprietatea lui, să fie copila acelei femei necunoscute...? Îi erā totuși prea straniū lucrulū acesta, i-se părea chiar ca o nedreptate, ca o mână străină să se întindā, să-i răpescā dreptulū lui celū vechiū.

*

Pentru Emilia s'a începutū unū timpū de fericire. Ea erā mirēsa cea mai fericită, ce numai se pôte gândi, și avea totū dreptulū să fie fericită. Cu tōte că eraū în împrejurări materiale bunisōre, — mulțamită sirguinței tatālū de multū nu mai eraū sēraci, — trebuiaū însă totuși să trāescā intr' o retragere destulū de modestā, fără ca ea să pôtă așteptā, ca vre-odată să ajungā la o fericire ca acēsta. Roderich făcea parte din cerculū celei mai înalte societăți, elū erā fōrte avutū, erā frumosū, erā unū bărbatū istețū, care place ori unde. Ori care tatā l'ar fi privitū de ginerele celū mai potrivitū. Intr'una din puținele petreceri, cari le-a cercetatū Emilia cu verișōrā-sa, Roderich s'a înamoratū de mōrte în copila cea simpaticā și plăcutā, și acēsta s'a întimplatū la vederea cea dintāiū. După aceea a cercatū ocaziune de a o mai întâlni și a sciutū să se pōrte așa, câtū i-a câștigatū și inima. Erā acēsta așa de bine, cum pictorulū Leonhardt nu putea să dorēscā mai bine unicei sale copile. Sigurū, acēsta și-o ăicea și elū, — dar sermana lui inimā?

Acēstā inimā bētrānā a artistului erā nobilitatā prin durerea multā și adēncā, prin care a trecutū și vina căreia nu o purtā elū. Durerea aceea a dārunitū pictorulū multū mai multā finețā de câtā avea în peptulū sēu tinērulū și valorosulū Roderich. Acesta adevērātū că erā unū bărbatū de manierele celea mai delicate și mai plăcute și scia fōrte bine, că se cuvine să se pōrte cătrā socrulū sēu cu tōtā atențiunea, și observā față cu elū tōte formalitățile esterne. Simțemintulū lui pentru bētrānulū mai departe nu se estindea, ci aici se mărginea. Însā pentru inima simțitōre a lui Leonhardt atâta erā prea puținū. Da, neasēmēnatū mai bucurōsū ar fi suferitū bruschețā saū chiar asprime, dacă de altā parte i-ar fi ținutū ecuilibrulū unū simțemintū mai caldū, decâtū nepāsarea acēsta lucie, dar atātū de rece. Purtarea acēsta lui Roderich îi erā firēscā, căci ce plăcere saū prețū putea să afe unū elegantū ofițerū de cavalerie în ființa de față a unui bētrānū pictorū? Leonhardt cerea însă tōtā intimitatea dela bărbatulū, cu care trebuie să impartā iubirea copilei sale, și tinērulū cavalerū acēsta nu o pricepeā. O amabilitate rece îi părea a fi de ajunsū. Pricepea însă a-și întocmi situațiunea după cugetulū inimei sale.

„Nu-i ertatū să conturbāmū pre tata în lucru,” esplicā miresei sale, cândū intraū în odăiuță.

Și sermanulū părănte, ore lucrā elū? O, mână lui erā ca ințepenitā. Da, ședea la mēsā de desemnatū, încunjuratū de colorī și de recuisite ca și mai de multū. Sā lucre însă, nu putea. Florile stāteaū în păharulū de modelū nefolosite, dorulū lui de a creā i-a trecutū. Elū a gustatū o fericire dintre patru ochi. Acum eraū trei inși, și elū, care a rēmasū de prisosū, în curēndū a ajunsū să fie eschisulū.

(Va urmā.)

Bibliografie.

Catechismulū din decretarea Conciliului Tridentinū cătrā parochii, edatū la mandatulū Pontificilorū Pii V și Clemente XIII. Tradusū în limba romānā cu permisiunea superi-

Revistă politică.

Afaceri interne.

Opozițiile folosesc stagnarea debaterilor parlamentare pentru a face pregătirile de lipsă pentru alegerile din vara viitoare. Tote trei partidele opoziționale, independentiștii, Ugroniștii și partidul național au închiat un pact, ca să se spriginască împrumutată la viitorile alegeri, și ca să facă totu posibilul pentru a răsturna guvernul contelui Szápáry. Se crede, că în viitorul parlament și deja înainte de alegeri se va face éráși unire între partidul independent și între fracțiunea Ugron.

Contele Apponyi din partea sa face tóte, ca să-și câștige popularitate înaintea alegătorilor. Contele voesce să se servescă spre acestu scop și de sesiunea delegațiilor, în care intenționează să desvólte o opoziție strașnică față cu pretenșiunile ministrului de război.

Partidul național a făcut unu câștig mare (?). Fostul comite suprem alu Térnavelor, acum deputatul Bethlen Gábor, a părăsit partidul liberal și a intrat în partidul contelui Apponyi. Motivul ilu scimă cu toții: pentru-că a fost scos din postul de comite suprem. Așa este convingerea liberalilor!

Frânci.

Ministrul de externe Ribot a rostit în ședința din 26 Octobru a camerei franceze o vorbire, în care a espus relațiunea Frânciei cătră celealalte state ale Europei. Ministrul a dișu, că situațiunea politică s'a consolidat, și că prevederile față cu susținerea păcii s'au întărit în măsură însemnată. Acestu rezultat ar fi a se atribui mai alesu apropierei dintre Rusia și Frânci. Acastă apropiere, continuă ministrul, n'a trebuit să surprindă pre nimeni, de-órece érá numai unu efluxu firescu alu vechilor simpatii și a comunității de interese între cele două națiuni. Frânci, dișe Ribot, e mândră de această apropiere, căci acum érá și-a ocupatú acea poziție, ce-í compete între popórele lumii.

Precum se vede, din tótă vorbirea acésta nu s'a pututú aflá unu lucru, care ar fi doritú să-lu afle lumea tótă, și anume, că óre între Rusia și Frânci există vre-unu pactu scrisu sau ba. La întrebarea acésta ministrul Ribot n'a răspuns, și chiar de aceea vorbirii dinsulu nici nu se póte dá ceva importanță estrordinară.

România.

Regele Carolu s'a rentorsu în țéră după o absență de mai multe săptămâni. Înainte de a se rentorce însă, a făcutu o vizită împératulu Germaniei. Primirea regelui Carolu din partea împératulu și a populu germanu a fostu nespusu de grandioasă și cordială. O asemenea primire nu s'a prea făcutu altui suveranu. „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“, care érá a ajunsu să fie oficiósă, salutá în fruntea foii pre regele Carolu, asigurându-lu, că atâtú elu, câtú și România și poporul românú au amici sinceri în inima Europei. Foile nóstre semioficióse dișu, că visita regelui Carolu nu are în-

semnătate mare politică. Se póte. Și mai alesu e certú, că alianțe și alte de acestu soiú nu se vorú fi închiatú cu acésta ocaziune. Noi însă ținemú de rezultatú destulú de însemnatú, că prietinia Germaniei față cu România s'a manifestatú atâtú de neîndoiósú cu acésta ocaziune. În loculú alu doilea e aprópe certú, că regele Carolu a mersu la Berlin, ca să cérá consimțirea împératulu Wilhelm, carele este capulú familiei de Hohenzollern, la logodna principelu-moștenitoru Ferdinandu cu fata ducelu de Edinburgh. Ducele de Edinburgh este fiulú alu doilea alu reginei Victoria din Englitera, érá soția luí este soră cu împératulu Rusiei Alexandru III. Nu e deci unu evenimentú pentru România de fórté mare însemnătate politică, dacă familia domnitóre intrá în legătură atâtú de ilustre și atâtú de măgulitóre pentru statulú românú? — Apoi că scopulú călătoriei regelui a fostu numai acesta, se póte vedé și din împrejurarea, că regele Carolu a mersu din Berlin directú în țéră, fără ca să se mai opréscă în Viena, și nici noi nu credemú, că acestei călătorii ar fi a se atribui și altá însemnătate, pentru-că atunci nu érá posibilú să se întrelase visita dela curtea din Viena.

Anglia.

Se pare, că Irlandezii nu au învénțatú din trecutú, și că blăstemul greșelii lui Parnell va avé să-lu simțá poporulú întregú. În zilele trecute în Cork s'a întimplatú o ciocnire între Parnelliști și Antiparnelliști, la care au participatú și muierí; au fostu rănite o mulțime de persóne, între cari și conducătorii celorú două partide contrare, anume O' Brien, O' Connor și Dillon. — Pre acésta cale anevoe credemú, că se va resolvi cestiunea irlandeză.

Călétoria Țarului.

De săptămâni încóce se totú scriá și dișeá, că împératulu Rusiei rentorcându-se din Copenhaga în Rusia, va face o vizită și împératulu Germaniei. Acum Țarul s'a rentorsu, și visita de multú profetită nu s'a întimplatú. Cu ocaziunea din urmă, cândú s'a dusu Țarul în Rusia, s'a dișu, că nu l'a pututú vizitá pre împératulu Wilhelm, fiindú că avea să grăbescă la o înmormintare. Acum pretexte de acele nu mai suntú. Și visita totuși nu s'a întimplatú.

Nu e îndoiósú, că aci stămú în fața unei întimplări de mare importanță politică. Acum e limpede, că raporturile dintre întreita alianță și dintre Rusia-Frânci nu suntú amicabile.

Corespondințe.

Viena, Octobru 1891.

Stimate Domnule Redactorú!

Veți fi așteptatú de multú, să Vě scriú ceva de prin Viena. Eú încá am așteptatú, să trecă odatá sezonulú mortú, în care mai nimicú nu ași fi avutú să Vě scriú, și apoi să viná sezonulú de érnă, sezonulú luptelorú din parlamentú, cândú apoi a bună sémă voiú avé ce să Vě scriú destulú. Căci în adevérú „părinții patriei“ în sesiunile de érnă

a parlamentelorú vorbescú așa de multú și cei mai mulți cu atáta focú, câtú aceștia de securú că n'au lipsá să se mai facá focú pentru ei în cuptórele din salele parlamentelorú. Atáta căldură ese din ei, cândú vorbescú, câtú și pre frigulú celú mai mare potú stá îmbrăcați numai cu vesminte de vará. În zilele trecute érá fórté rece. Suflá unu vintú aspru dela mędă-nópte. Eú esisem obositú la preumblare, ca să facú și puținá mișcare și să respirú puținú aerú liberú. Nu putui însă stá multú pre afará, căci prea tare imi strábătea vintulú până la piele. Fiindú chiar aprópe de parlamentú, cugetú în mine, să intru în láuntru să mé încáldescú. M'am înșelatú însă, căci în sala parlamentulu érá fórté frigú. Mé uitú, că cine vorbește, și vedú, că cuvintulú ilu are unu „părinte alu patriei“ din loculú din urmă alu banței din urmă din drépta estremă. Întrégá figura vorbitorulu mi-se párea că pórtá fórté marcatú timbrulú israilitú. Mé informează și afiu, că vorbitorulú este rabinulú jidovescu Bloch. M'am miratú multú vedéndu-lu, că în o rēcólá așa mare elú e îmbrăcatú numai în vesminte de vará, și totuși nu trémurá de locú, precándú eú trémuram pre galerie. În scurtú timpú însă m'am convinsú, că rabinulú Bloch nu póte să-í fie frigú, căci vorbiá cu atáta focú, câtú mai íute credeam, că-í va fi prea caldú. Atunci cugetai în mine, că deputai aceia din parlamentú, cari tacú, trebuie să rabde fórté multú frigú, și vréndú nevréndú imi venirá în minte cei vre-o câți-va deputai români din parlamentulú din Pesta, între cari e și unu preotú gr. catolicú, ba imi fugi mintea și la magnatulú laicu românú din casa de susú. Venindu-mi în minte acești „părinții alu patriei“ dela noi, am începutú a-í compátimi pentru frigulú celú multú, ce trebuie să-lu rabde în parlamentú, dupăce nici cândú nu aude nimeni, să fie vorbitú ceva vre-unulú din ei. Mi-am dișu atunci în mine: Aceștia suntú adevérați martiri ai națiunii, atáta frigú rabdă!

Mé vei întrebá, că despre ce vorbiá rabinulú Bloch cu atáta focú, de nu-í mai trebuiá captorú? Răspundú: Ținea o apologie bine rumegată și eruditá a némului séu, și cândú intraí eú în salá, chiar atunci se siliá cu o grămadá de citáțiuni din unu vravú de cărți, ce le aveá înaintea sa, se siliá dișu să probeze, că cei mai buní medici au fostú tot-deauna Jidovii. Atunci mi-am făcutú cruce, și am dișu: Dómue mulțamescu-ți, că nu e de față ministrulú Csáky, care face atátea experimente cu higiena publică, câtú a prescrișu și cum să fie vasele de beutú din școle. Căci de ar fi dlú Csáky aci, și ar auđi pre Bloch, tare m'ași teme, că ar cadé în ispitá, să dea o ordináțiune, ca poporulú să nu folosescá decâtú medicí de — jidovi.

Dupá ce rabinulú Bloch și-a finitú vorbirea am cugetatú întru mine, câtú adevérú se cuprinde în sentința béránilorú: *Tempora mutantur, et nos in illis.* Óre-cândú în drépta estremă a tuturorú parlamentelorú erau postați reprezentanții principilorú creștine în societate, și acum în loculú acesta afiu pre unu rabinú jidovescu din Galíția. Mé uitú atunci în stínga estremă și observú numai decâtú simpatica figurá a luí Dr. Lueger. Atunci m'am convinsú și mai tare, câtú adevérú este în sentința de mai susú a béránilorú. Mai de multú în stínga estremă erau reprezentanții radicalismulu celú mai estravagantú, cari de bisericá nu voiaú să scie

nimica în societate. Și acum în stînga extremă este Dr. Lueger cu ai săi, cari luptă pentru emanciparea creștinismului. Prin multe procese au trebuit să treacă ideile politice până la o schimbare așa radicală a lucrurilor din parlament. În parlamentul din Pesta încă se tot nasc și per partide. Când vom ajunge însă ore, să vedem și în parlamentul acesta două partide, una cu devisa creștinismului pre flamură, era alta cu devisa mulțămirii naționalităților, ședă apoi ele ori acolo, unde în Viena șede rabinul Bloch, ori unde șede Dr. Lueger?

Salutare

B.

Noul Primat.

Biserica latină din Ungaria a scăpat de veduie. Maiestatea Sa Regele Apostolic a ales, cu învoirea Capului suprem al bisericii universale, pre bărbatul acela, care va avea să conducă destinele credincioșilor catolici de ritul latin din țările coroanei sântului Ștefan. Acest bărbat este *Claudiu Vaszary*, archi-abatele Benedictinilor.

Denumirea lui *Vaszary* a venit cu totul pre neașteptate. Era știut, că guvernul ungar stăruia foarte pentru denumirea arhiepiscopului Samassa din Agria. Era însă știut și aceea, că Scaunul Apostolic al Romei nu se va învoi nici când la denumirea acesta, pentru că principiile și purtarea lui Samassa, mai ales de doi ani încoace, îl făceau cu totul neapținut de a pute fi primat al Ungariei. Cu toate acestea s'ar fi crezut, că primatul va fi ales dintre membrii episcopatului, și că nu se va pune în frunte episcopatului capul unui ordi călugăresc, ori că de venerabil ar fi altcum acel ordi. Cări au fost motivele, pentru cari s'a denumit de primat *Claudiu Vaszary*, noi nu vom să cercăm, deoarece noi în lucruri de acestea atribuim tot-deauna rolul principal providenței dumnezeiești. Ce privește însă intențiunea guvernului, putem să împărțim cu toată siguranța, că motivul, pentru care guvernul s'a învoit atât de curând la această denumire, este de caracter politic internațional. Anume dela ministerul de externe s'a dat guvernului nostru sărăcică, că nu este bine, ca să fie trăgănată cestiunea denumirilor, deoarece la o eventuală nouă alegere de Papă, care avându-se în vedere etatea înaintată a Sântiei Sale nu e imposibilă, Ungaria nu ar fi reprezentată prin nici un membru, neavându între episcopi nici un cardinal; și apoi știut este, că repausații arhiepiscopi toți trei au fost cardinali. Guvernul nostru de externe adevă se teme, ca nu cumva să fie ales de Papă vreun cardinal francez.

Precum vedem cetitorii nostri, motivul guvernului nostru, pentru care atât de curând s'a învoit în persoana lui *Vaszary*, nu e chiar nobil și curat, dară în fine tot e bine, că cestiunea s'a terminată, și că arhiepiscopul Samassa este pus la o parte, ca se vedă, că nu e bine a fi liberal, când biserica o oprește, și că vocea Sumului Pontifice tot e mai mult, decât a domnului ministru de culte.

Ce se ține altcum de persoana noului primat, numai bine se poate dice despre ea. El e un om de 60 de ani. Fă născut în Keszthely din părinți meseriași. Ca pruncu a rămas deja orfanu împreună cu șese frați. Cu onestitatea și cu diligența sa a ajuns la posturile de până acum. Pre terenul educațiunii gimnaziale are merite netăgăduite. Istoria lui este aplețită și cunoscută în totă țera. Ca abate s'a distins prin prudență, tactu, fineț, nobleț de inimă și prin binefaceri nenumărate. Deosebitu merit are *Vaszary* ca abate în administrarea esemplară a bunurilor; și această însușire nu e de desconsiderat, când e vorba să pășescă în urmele unui econom, cum a fost fericitul primat Simor. Ca om politic nu a prea figurat *Vaszary*. Este însă cert, că din drepturile bisericești nu va cedă nimica. Cel puțin la acesta ne îndrep-

tătesce ținuta, ce a observat-o atât față cu ordinațiunea ministerială referitoare la botezului pruncilor născuți din căsătorii mestecate, cât și față cu cealaltă ordinațiune a ministrului de culte referitoare la instrucțiunea religioasă în locale școlare susținute din fonduri catolice. În amândouă casurile *Vaszary* s'a opus guvernului.

Pre noi românii gr. cat. cestiunea primatului din punctu de vedere bisericesc-disciplinar nu ne interesează. Capul nostru bisericesc nemijlocit este mitropolitul de Alba-Iulia și Făgăraș, și provincia noastră mitropolită este subordonată numai următorului Sântului Petru. Dară ca pre fi ai bisericești catolice, și chiar și ca pre români gr. cat., nu ne poate lăsa indiferenți cestiunea, cine va fi primat. Pentru că detorința sântă a fiesce căru primat este, să apere interesele tuturor catolicilor din Ungaria, este să combată liberalismul mincinos, și mai presus de toate este să infrunte cu totă auctoritatea și puterea nefericitului șovinism național, care a coruptă deja în mare parte chiar și pre fi ai bisericești catolice, deși nimica nu este mai străin de spiritul acestei biserice decât șovinismul.

În speranță, că noul primat va fi pătunsu între toate împrejurările de spiritul curat și nepătătu alu Evangelului, și că se va nisui din toate puterile, să recăștige bisericești catolice din Ungaria acea pozițiune, care-i compete din firea ei, îl salutăm din totă inima în strălucitul postu, la care l'a înălțat încrederea Pontifului și a Regelui Apostolic.

Cătră abonenți.

Rugăm pre onorații nostri abonenți, cari încă nu și-au solvit abonamentul, să și-lu achiteze fără amănare, ca se nu fim necesitați a mai provoca pre fiecarele și în particular.

Noutăți.

Înaintare. P. O. D. *Georgiu Vlassa*, capelanu castrenș de a II clasă, este înaintat la rangul de capelanu castrenș de clasa I.

Din diecesa Gherlei. M. O. D. *Alesiu Varna*, fostu parochu în Asuagiulu de susu este numit parochu în Șomeșu mare și protopopu actualu alu tractului *Șomeșu mare*.

Din diecesa Lugosului. M. O. D. *Nicolau Nestor*, administratoru protopopescu în Orăștie, este numit notar consistorialu și secretaru episcopesc în Lugos.

Avansări în armată. Cu 1 Nov. a. c. în armata comună au fost avansați dintre Români: la rangul de colonel la artilerie vicecolonelul *Ladislau Cenna*; la gradul de maior, căpitanul *Isidoru cav. de Păunel*; căpitan de clasa I au fost numiți căpitanii de cl. II: *Ilie Nedelcu*; *Al. Russu*, *I. Sagai-cianu*, *P. Șerbescu*, *A. Panianu*, *N. Beju* și *I. Dzuganu*. De căpitanii clasa a II sunt înaintați locotenenții *Mich. Brăteanu*, *Al. Negrea* alias *Guseila*, *I. Germanu* și *I. Steciuc*; ca locotenenți au fost promovați sublocotenenții: *A. Petrovici* și *I. Petrașu*. Sublocotenenții sunt avansați ca deții aspiranți de ofițeri: *T. Florianu*, *G. Spataru* și *E. Apostolovici*. Medicu de reg. cl. II e numit *Dr. I. Stursa*. Maiorul auditoru *I. Mihăitanu* a fost transferat dela tribunalul din Timișora la cel din Pojonu. La honveți au fost promovați de căpitan cl. II locotenentul *G. Trifu*, era de locotenent sublocotenentul *N. Popovici*.

Cardinalul Lavigerie, neobositul apostolu al Africe, e greu morbosu și a fost prevăduț cu ss. sacraminte.

O expedițiune în Asia va aranja contele *Eugeniu Zichy* spre a descoperi rasa magiară asiatică. S'au însinuat mai mulți savanți, că vor luă parte la această expedițiune, ce se va întreprinde în Martie 1892, dară numai aceia se vor admite, cari vor fi declarați din partea medicilor de apți spre suportarea strapătelor.

Constituire. Societatea de lectură a juminii studioase dela gimnasiulu superioru din Năsăudu, începându-și activitatea pentru anul școlastic 1891/92, s'a constituit sub conducerea Dnui profesor *Gregoriu Pletosu* în următoriu mod: Președinte *Alesiu Davidu*, școl. în cl. VIII.; vicepreședinte *Victor Onisoru*, școl. în cl. VII.; notar *Titu Malaiu*, școl. în cl. VIII.; redactor *Leonu Parascu*, școl. în cl. VIII.; bibliotecaru *Severu Groze*, școl. în cl. VIII.; vicebibliotecaru *Vasilie Borgovanu*, școl. în cl. VII.; cassaru *Ieronimu Groze*, școl. în cl. VII. și controloru *Vasile Pascu*, școl. în cl. VII.

Nou episcop gr. or. sârbesc. În sinodul episcopesc dela Carlovițu a fost ales: protosincelul *Nicanoru Popovics* de episcopu alu Timișorei, era profesorul de teologie *Mihailu Gruics* de episcopu în Carlstadt. Episcopia de Bács de o cam dată rămâne vacantă.

Cununie. *Victoru Moldovanu*, fostu oficialu mitropolitanu și fiitoru parochu în Veza, își celebrează cununia sa cu *Maria Bozacu Dumineca* în 8 Novembre la ore d. a. f. n. biserica gr. cat. din Velcheru.

† **Principele Constantin Ozartorisky**, vicepreședintele camerei deputaților din Viena, atacat de influență a murit la 30 Oct. în etate de 68 de ani.

† **Atanasiu Rațu**, deputatu dietal, fostu vicecomite alu comitatului Timișu, a repausat la 24 Oct. în Caransebeșu în etate de 70 de ani.

Aprinderi de pădure. În pădurile erariale dela Șinca-veche, comitatul Făgărașulu, a erupt un incendiu, cauzându daune enorme. Se spune, că ar fi ars la 2000 de jugere de pădure. Mai alesu noptea presenta flăcările pădurilor ardende o plivește îngrozitoare; era fumulu acoperia totu ținutul din juru. Miliția din Făgărașu și sâtenii din ținutul acela pre lângă totă silința lor nu au putut să stingă foculu, până ce nu a venit ninsorea din săptămâna trecută, care apoi l'a stinsu. Causa foculu până acum nu se scie. — La Sinaia (în România) în fața localității *Poiana-Tapulu* încă au ars la 100 pogone de pădure. Foculu s'a născut din neatențiune.

Esplorarea polului sudic proiectată de baronul *Nordenskjöld* este asigurată. Din speșele recerute numai o parte mică mai lipsește, care în curându se va colecta din Anglia.

Persecuarea Evreilor în Rusia. Porățiunea creștină din orașulu *Starodub*, guvernamentalu *Cernigow*, iritată contra Evreilor din cauză, că și Dumineca vindeau negoț și țineau deschise prăvăliile, s'a aruncat asupra prăvăliilor și caselor evreesci, dirimându-le, ma alergându la orașu și poporul din juru Dumineca în 11 Oct. au aprinsu la 40 de case de ale jidovilor. Numai în dimineța zilei următoare s'a putut pune capet devastărilor. Dauna cauzată se compută în 4 milioane pe ruble. Vre-o 20 de persoane au fost ucise, era la 200 greu rănite.

Tifoida gresă în grad mare în *Sebeșulu-sășescu*. Până acum a secerat mai multe victime această epidemie.

La biblioteca „Asociațiunii transilvane“ s'a străpus prin dn Dr. *L. Méhes* întrégă biblioteca fericitulu avocat și membru alu Academiei române, *Simeonu Manjuca*. Biblioteca constă din 486 opuri în 728 tomuri.

Colera se lătesce totu mai mult în Siria. În *Damascu* într'o săptămână au fost atacați de epidemia acesta 182 de omeni, dintre cari 90 au și murit. Asemenea se întâmplă numeroșe casuri de colera și în alte orașe.

Camera comercială din Budapesta în adunarea generală din 27 a l. c. a aclamat de președinte alu său pre *Mauritiu Wahrmanu*, după ce baronul *F. Kochmeister* din cauză că a relevat cestiunea ridicării unui nou teatru german în Budapesta, a fost silit să renunțe la postul de președinte alu camerei comerciale din Budapesta.

Cas de morțe. *Gregoriu Ardeleanu*, vicearchidiaconu alu districtulu de Codru, parochu gr. cat. alu *Homorodelor* românesci, și asesoru consistorialu, a repausat în alu 67-lea anu alu etății și alu 42-lea alu preoției.

In veți amintirea lui!

serica noastră ar fi o greutate foarte mare a înființării grădinii de copii, de-orece spe-sele împreunate cu întreținerea prepa-randiei de crescătore, cu ridicarea zi-dirilor pentru grădinele de copii și cu salarisarea crescătorelor ar trece de-parte preste cifra, la care se ridică spe-sele împreunate de prezente cu sus-ținerea școlilor elementare. Noi însă nici școle bine organizate nu putem sus-ține în toate comunele bisericesci. Cum vom pute deci să mai susținem și grădini de copii mai virtuoși acum, când sunt foarte multe prospecte, că și salariile învățătorilor dela școlile elementare încă trebuie să le mai urcăm?

Cu mult mai ușor am pute însă să înființăm asile de copii, căci o in-grigitoare dela un asil stabil trebuie să aibă salariu numai de 120 fl. afară de cuartir, ér o îngrijitoare dela un asil de vară trebuie să aibă salariu numai de 10 fl. v. a. la lună sau de 50—60 fl. pre toate lunile de primă-vară, vară și toamnă, câtă adecă durează lucrul mai întreg de câmp.

Ca local pentru asilele de vară se pot folosi și edificiile școlastice, căci acesta o concede expresu paragraful 6 din lege.

Pentru pregătirea îngrijitoarelor din asilele stabile și provisore de copii nu trebuie să înființăm preparandii. Ele adecă în sensul paragrafului 12 din lege pot purta oficiul de îngrijitoare și pre basa unui examen practic, ce l'ar fi depus înaintea inspectorului școlastic regesc într-o grădină de copii bine organizată și provădată cu toate cele de lipsă.

Nici nu ar fi neapărat de lipsă, să înființăm noi asile de copii în toate comunele bisericesci, ci numai acolo, unde asilele comunale ori de stat ar pute să ne periclitizeze limba liturgică și prin acesta și esistența bisericeii noastre.

Ce ar trebui așa dară să facem înainte de toate?

După modesta noastră părere ar

trebui să înființăm în un loc central o grădină de copii înzestrată cu toate cele de lipsă în sensul legii. Conducerea acestei grădini să o încredințăm unei crescătore române, care și-ar fi câștigat diploma de calificare în vre-un institut public din țară pentru crescătore, și fiindcă noi de prezente nu avem o astfel de crescătore, ar trebui, ca vre-o fetiță, care a absolvat patru clase ale vre-unei școle superioare de fete (§ 33), ori care va fi făcutu examenul de învățare populară, să fie trimisă la vre-o preparandie de crescătore din Budapesta ori de aira, unde în decurs de doi ani și eventual în sensul paragrafului 34 de lege chiar și în decurs de un an pôte să-și câștige diploma de calificare pentru oficiul de crescătore.

În grădina de copii, ce s'ar încredințată acelei crescătore, ar pute face praxă și examenul toate îngrijitorile, pre cari am voi să le aplicăm la asilele noastre de copii, ce le-am înființat acolo, unde este de lipsă.

La totă întâmplarea ar trebui să grăbim cu trimiterea unei fetițe la o preparandie de crescătore, căci altcum putem fi preveniți din partea altora atât în ceea ce privește deschiderea unei grădini de copii, cât și în ceea ce privește calificarea îngrijitoarelor.

Acestea sunt, ce ne-am simțit detori în sensul programului „Unirii“ a le accentua aci. Ce se va face, nu scim, nici nu se ține de noi a sci. Suntem însă convinși, că se va face totu, ce este de lipsă și cu puțință pentru binele sântei biserice.

Propus salutaru. — Unu corespondent alu „Gazetei Transilvaniei“ aduce scirea, că teologii Orădanii, cari au absolvat în anul mai de-aprope espirat, și-ar fi propus, ca ei în familiile lor, când vor fi preoți, să nu converseze decât în limba română, și să nu-și ia soții de acele, cari nu știu românește. Nu scim, dacă este adevărată sau

nu scirea „Gazetei“. Dorim însă, ca să se adevărească, și de cumva teologii Orădanii până acum n'au luat un atare propus, atunci să-l ia de aci încolo, și să-l eșecute cu totă rigorea și conștiințioșitatea. Căci putem să dicem, că este un lucru foarte aproape de sacrilegiu, când cineva aduce lui Dumnezeu sacrificiul liturgic în biserică în limba românească, și apoi în casa sa proprie se rușinează a vorbi cu familia sa în limba, în carea a vorbit cu Dumnezeu.

Între împrejurări normale ar fi un lucru de sine înțeles, ca limba de conversare în familia unui preot românesc să fie cea română, și totu asemenea ca soția preotului român să poședă deplină limba română. După ce însă în o parte a dieceșii de Oradea mare din nepăsare, ușurință, uneori pôte chiar și din servilismu condamnabilu limba românească începuse a eși din modă prin familiile preoțesci, așa propusul acesta alu teologilor Orădanii merită totă lauda, și sperăm, că de aci încolo toți teologii acelei dieceșii vor întra în viața practică totu cu acestu propus.

Nici într-o dieceșă românească gr. catolică preste totu vorbindu clerulu nu este așa cultu nici așa bine dotat ca în dieceșă Oradei-mari. Chiar pentru aceea ne dore tare, că în o dieceșă ca acesta limba românească a fost până acum tractată atât de vitregu de către destui preoți. De altă parte însă chiar pentru aceea ne este bucuria mai mare, când vedem clerulu tineru alu acestei dieceșii începându lucrulu greu de a rehabilita limba românească în drepturile și onorea ei. Pentru aceea credem, că nici darulu lui Dumnezeu nu va lipsi la îndeplinirea lui.

Esemplu ministerialu.

Nu trece și lăsată de Dumnezeu, care să nu ne dea totu mai convingătoare dovești, că stările noastre publice au pornit sub era guvernelor liberale pre unu povărnishu înspăimântătoru de demoralizare. Totuși o dovadă mai eclatantă despre acestu durerosu mersu alu lucrurilor, decât cum a fostu afacerea Horánszky—Szilágyi, cu greu credem că ar mai fi cu puțință. În ședința

plăcută, că elu nu-și mai află nici pungă nici bani. Noi îndată l'am mângaiat capacitandu-l, că așa ceva se întâmplă și în familiile cele mai bune, ba omulu câte odată își pierde nu numai banii, ci chiar și capulu. Vădendu nemptulu, că pierderea lui nu e storce nici o lacrimă, mai pre urmă s'a împăcatu cu sorțea, și acesta a făcutu elu cu atât mai bucurosu, de ore ce în pungă monete de aur au fostu numai două, laolaltă de treizeci de marce germane, și noi încă am spriginitu tendința lui de a se împăca și l'am lădatu înțelepciunea lui, că nu a luat cu sine mai mulți bani. Își bătea numai capulu său celu nemțesc, ca să aște, cum i-s'a pututu întâmpla așa ceva. A și ajunsu la convingerea, că elu cumpărându-și pre nae alune, după ce le-a plătit, și-a băgat pungă chiar lângă busunariu. Acolo ea fresce că nu și-a aflatu locuința statornică, ci a făcutu ceea ce îi dictă instinctulu banulu de a circula. După ce a ajunsu nemptulu la convingerea acesta, a trecut apoi și elu la ordinea zilei. Mai întâi însă în desperarea sa eră pre aci să ne îmbruce corabița și să ne gătescă o scaldă în apele dulci ale Asiei, căci s'a apucat să guverneze luntrița, cu toate că elu nu gustase nimica din arta nautică.

Până ce s'au întâmplat acestea, noi de-odată cercam și în juru, dora vom da de

frumșete de ale naturei. Am fi așteptat aci mai multu din articolulu acesta. Pre noi ne-a desmerdatu deja Ardélulu nostru cu frumșeta sa, de care dai, ori în care parte îi cutierii. Ne-am desfutat și în frumșeta Sommerfrische-loru celor de lângă cele două capitale ale monarhieii noastre, cari pre lângă totă modestia lor totuși își înveselesc inima. Pre mine m'au încântat și Salzkammergutulu cu farmeculu său celu romantic și Stiriya cu munții săi cei gigantici și cu verdeta sa cea bogată. Numai câteva zile au trecut, de când am admirat noi grădina aceea, carea în geografie se numește Toscana, am cutierat munții cei învescuți cu păduri seculare, pre cari își presărați i castelli Romani, am gustat și adevăratea cuvintelor *O bella Napoli, o ciel beato, dove sol ridere ogni creato*, și aci lângă apele dulci ale Asiei dăm de unu — Wurstelprater foarte primitiv.

Apele acestea curgu a lene. Pare că ele și-au perditu totă voea fiindu cuprinse de presiunulu, că preste câteva mominte le va înghiți marea. De-a drépta se estinde unu câmpu de cucuruz, ca și care aflăm bogat, și pre la noi și nu avem lipsă să călătorim chiar până la Constantinopolu, ca să-l vedem; éră de-a stînga defileză pre lângă noi Anatoli-Hissar cu curțile sale cele murdare. Și pare că eră făcatură, nici macar frumșeta omenescă nu o puteam admira, căci

prin vëlulu damelor, cari ședeau în curțile acestea în umbra caselor ori a arborilor sporadici bîndu cafea și cuprindendu-se cu dulce far niente, zăriam totu numai fețe bețrâne. Acuși ne părăsesce cucuruzulu dimpreună cu Anatoli-Hissar și ne întimpină nisce coline, pre cari pare că e implantat câte unu gătej de olivă ori de ciparosu.

Dară Mensch, ärgere dich nicht, omule, nu te cătrau, dice nemptulu, și dreptu are, căci — de-odată prindu urechile noastre sunetele unei melodii cehesci, și — acuși audim și melodia cuvintelor *Két szekunda nem a világ*. Și apoi să mai dică cineva, că nu a scrisu adevêrul Kállay Béni, cându s'a silitu să demustre lumii misiuna civilizătoare, ce o au conaționalii lui în răsăritu! Și apoi — écă de-a drépta noastră Wurstelpraterulu, numai fără de marionete și de cai de lemn, căci Coranulu opresce chipurile cioplite.

Colinele se retragu aci de lângă riu și facu locu unui planu adăpostit, preste care adie vântulețulu, ce înșoțese apa rîului în cursulu ei. Pre planulu acesta s'a îngrijitu natura și de umbră. Adevăratu că nu-su mulți nici aci arborii: numai pre lângă riu și pre la marginea cea de către coline a planulu se înșiră ei, dară aci nimeni nu le are grigea, și ei în voea ea bună ar pute să lipsescă și de totu.

din 22 Octombrie a casei deputaților, cu ocaziunea desbaterii proiectului de indemnity, între deputatul Horánszky, din partidul național, și între ministrul de justiție Szilágyi, odinioară pretinut bun cu Horánszky, s'a escutat o discuțiune vehementă, în care ambii oratori au fost foarte darnici în expresiuni puțin măgulitoare pentru dînșii. Urmarea a fost, că deputatul Horánszky, simțindu-se vătămât personal, a cerut delat ministrul Szilágyi satisfacție cavalerească.

Și ce să vezi? Ministrul de justiție al Ungariei, dl. Desideriu Szilágyi, a primit provocarea la duel, numindu-și secundanții săi. E drept, că afacerea s'a terminat, fără ca duelul să aibă loc; e drept, că și aceea, că dl. Szilágyi își va fi dat demisiunea, mai înainte de ce ar fi mers la luptă. Rămâne însă la totă întâmplarea drept și aceea, că în Ungaria a fost cu puțință, ca un ministru de justiție să fie provocat la duel pentru declarațiuni făcute în parlament și că acest ministru să primescă provocarea la duel. Și aci anume este scandalul ne mai pomenit. În Ungaria este o lege, care opresce și pedepsește duelul. Păzitorul cel mai chemat al legii însă este ministrul de justiție. Și acum vine acest păzitor al legii și cu premeditare calcă legea esistentă.

Nu mai e lipsă, ca să insistăm asupra acestui fapt. Ne dore însă nespuse, când vedem, că sentimentul de respect față cu legile se sgduie prin un exemplu atât de dureros. Dlu ministru de justiție nu i-a fost permis sub nici o condițiune, să primescă provocarea. Publicul mare nu poate să facă deosebiri de cele subtile, ore abdis ministrul înainte de a primi provocarea sa. Publicul mare privește faptele, și faptul dlu ministru este cea mai fățișă vătămăre a legii. Apoi cât se întărește sentimentul de drept al poporațiunii, care vede pre ministrul său de justiție calcându acele legi, cari dînșul ar trebui să le respecte mai întâi, lăsăm să judece dl. ministru. Detorința noastră a fost, să relevăm acest fapt, ca să se vedă, cum ne apropiăm noi de „statul de drept”, care de atâtea ori

ni-l'a preconisat dl. Szilágyi ca țintă a aspirațiilor și a activității sale.

La închiare întrebăm pre foile liberale, cari mai în săptămânile trecute erau mănioase focu pre enciclica Sântiei Sale în cestiunea duelurilor, nu cumva cred și acum, că aceea enciclică n'a fost oportună și justificată pentru Ungaria?

Revistă bisericească.

Din Patrie.

După multe combinări și după multă așteptare s'a resoltat în fine cestiunea ocupării celor două scaune mitropolitane vacante din Strigon și Calocea. Foaie oficiasă din 1 Novembre publică rescriptele regesci, prin cari de primat al Ungariei și de arhiepiscop de Strigon se denumesc abatele Benedictinilor de pre muntele Panoniei, *Claudia Vaszary*, era de arhiepiscop de Calocea, episcopul *Georgiu Császka*. — Noul primat este om de 60 de ani, era episcopul Császka de 65 de ani.

În cauza acestor denumiri a făcut ministrul Csáky unele declarațiuni în comisiunea finanțiară. La întrebarea mai multor deputați a dîșu ministrul, că guvernul ca atare nu a avut afară de Vaszary alt candidat.

A mai dîșu ministrul, că în cestiunea ordinațiunii din Februarie 1890 referitor la botezul pruncilor născuți din căsătoriile mestecate guvernul nu și-a schimbat părerea și că nici nu le va schimba. Acesta se va vedea.

Roma.

Foile liberale se ocupă de un timp încoco cu viitorul conclav, și discută măsurile acelea, ce ar trebui să le ia guvernele față cu eventualii candidați de Papă. Ma chiar și unele guverne pare că încep a se ocupa de această cestiune, anume că cine să fie viitorul Papă. Față cu machinațiunile aceste de interes, să înregistram declarația foii „Moniteur de

Rome”, care dice, că „viitorul conclav va reoglină situațiunea internațională, dară că se înșelă foarte amar accia, cari cred că în conclav se va lua în considerațiune dreptul de veto, ce-lu pretind pentru sine unele puteri. Viitorul conclav tocmai ca și cele precedente va ave în vedere numai interesele bisericești.” Declarațiunea acesta ar pute deșteptă toate guvernele liberale, cari voesc să se mestece chiar și în alegerea Capului bisericești, și ar trebui să le convingă, că Scaunul Apostolic se simte totu atât de tare, ca și mai înainte, fiindu-că este zidit pre stânca cea neclătită a fericitului Apostol Petru.

Austria.

Conferințele îndătinate ale episcopilor catolici din Austria s'au început în 5 a l. c. în palatul arhiepiscopesc din Viena. Obiectul principal al desbaterilor ilu va forma și de astădată cestiunea școlilor poporale confessionale, cari până acum au rămas numai o dorință pie.

Germânia.

Între cestiunile bisericești-politice, cari sunt acum la ordinea zilei în Germânia, mai însemnată este cestiunea ocupării scaunului arhiepiscopesc de Gnesen-Posen. Guvernul Prusian ar dori să vedă denumit un German, Poloni, cari sunt în majoritate covârșitoare, un Polon. Acum se asigură, că guvernul a cedat înaintea rezistenței Curiei Romane, și că e învoit, ca un Polon să fie denumit. Se și dice, că noul arhiepiscop este deja numit în persoana deputatului din parlament Dr. Stablewski. Dacă se adevărește această știre, despre ce acum nu mai poate fi îndoelă, atunci situația bisericească-politică din Prusia va fi făcută un nou și însemnat pas spre pacificare.

Ce să vezi? Aci este și un quai. Adevărat că elu nu sémână nici pre departe cu cel al Dunării dela Budapesta. Elu e de lemn și de scânduri, era treptele i-să tăiate în pământ. Dară elu și așa, cum este, totuși își ajunge scopul. Amu debarcat.

Și acum privim în jurul nostru. De-a dreapta vedem un loc închis cu o sfără. Era în ocolul acesta vedem sute de dame turcesci. Ele sa să preumblă sau sedu pre erbă bîndu cafea și fumându. Conversarea, ce o desvöltă ele fupărțite în grupuri, e destul de voioasă. Înfașurarea lor e foarte curiosă. Și până acum încă am vedut multe dame turcesci, dară încă nu am vedut atâtea laolată. E un spectacol foarte pestriț, ce și-lu oferesce mulțimea acesta de femei. Răsăritenilor le placu preste totu colorile cele mai strigătoare și mai pestrițe. Acesta o puteam vedea aci mai bine ca ori și unde. Fiesce care damă portă câte un feregé sau o haia lungă îndoită și legată pre la mijloc. O parte a acestei haie atrînă până la pământ, era ceealaltă o portă aruncată preste cap. Și haia fiesce căreia e de o singură color, dară una e roșie închisă, alta roșie deschisă, alta în colora alămaiei, alta în colora parafocului, alta verde, alta sură, alta vînătă, alta neagră, alta cafenie, și ele preumblându-se produc o confuzie de color atât de pestriță, câtu nu e cu puțință, ca

călătorul să trecă pre acolo fără de a se oprî pre câteva minute la mosaicul acesta, ce în fiesce care clipă se schimbă.

Înaintea noastră chiar la peciorul colinei era un spațu închis cu scânduri, era mai la delu cu gratii dese. Acolo în lăuntru încă erau dame turcesci. Ele acolo potu fi mai negenate, adecă își potu ridică vëlurile de pre fețe, căci acolo nu-să espuse ochilor bărbaților.

Sermane ființe! Ele nu cunosc fără numai religia sensualismului, viața lor e încătușată și nu se poate avêta la o activitate, carea să manifeste, că ele au un scop mai înalt ca animalele. Ele trăsesc de pre o di pre alta, nu scrută, nu se cuprind cu cercarea adevărului. Ele nu știu, ce este libertatea, precum se desfășură ea în iubirea și preamărirea lui Dumnezeu: ele nu trăsesc pentru Dumnezeu, ci esistența lor se petrece în patima bărbatului, și-să osîndite la lenvirea spiritului, la ignoranță, la nefolosirea luminei raționale. Și ele totuși se știu veseli! Cum se poate așa ceva? Știu, că omul poate să se aclimatizeze ori și unde și poate să și însușească cu destulă ușurință și chiar și cu resignare datine de cele mai felurite. Să fie ore cu puțință, ca elu să se aclimatizeze și într'o degradare atât de adencă a demnității omenesci, câtu să fie consciu despre aceea, că are facultățile spiritului, să fie osîndit a

nu și-le folosi, și pre lângă aceea să mai fie încă și voios? Dar cum să nu fie cu puțință. Sunt cu puțință și alte lucruri cu multu mai rușinoase pentru omenime. Ca o religie, carea pretinde dela om lucruri atât de neomenesci, o religie ca acesta să existe mai bine de o mie de ani și până astăzi între marginile lumii civilizate prin creștinism și să fie ocrotită chiar de puteri creștine, acesta e un lucru încă și mai neomenesc.

Dară era, pre aci să-mi uită de dicala călugărului: *Mundum non reformabis*. Cu meditari de acestea să și sfarme capetele alții, cari torcă fuiorul politice europene. Ele în omeni mai de rëndu, precum suntem și noi, produc numai posomoréla. Amu mersu mai departe și am vedut, că Turcii își petrec și aci totu cam în chipul, în care fiam fost scrisu, că și petrecu prin cafenele. Deosebirea e numai aceea, că aci mai ascultă la nisce cântări pentru ei nefțele, cari le esecntă nisce orchestre, câtu nu știu, de cine să și fie milă mai în grabă, de orchestriști, de ascultători, de compoziții melodiilor ori de instrumente.

Multu nu am petrecut aci. Ne-am reentorsu acasă totu pre calea, pre care am venit. Te salută

Victor.

orilor. Gherla cu literile tipografiei diecesane greco cat. 1891.

O carte pre cât de străină după nume, pre atât de interesantă după merit și după cuprinsu a apărută în zilele acestea pre tere-nul literaturii române și chiar din aceste considerățiuni merită a atrage atențiunea on. publicii cetitorii asupra ei. Eră și timpul, ca să nu mai lipsescă nici acesta din bibliotecele și de pre masa preaven. cleru rom., că de a fostu cându-va lipsă simțită, ca să abă clerul și în specialu parohii și cei puși în păstoria sufletelor unu manualu ori repertoaru, din care să potă dá instrucțiunea și învățatura necesară în obiectele credinței religioase și morale, cu atât mai urgentă este necesitatea în zilele noastre, cându în toate direcțiunile vieții începă a se lărgi căile, ce ducă la scăpătarea în credință, în moralitate și deschidă unu câmpu largu la indiferentismu și la stricăciune, încâtu dacă nu vomu veghia neîntreruptu întăriți cu sentul credinței și cu armele dreptății a mână, ușorū potă să se periclitize turma cea cuvintătoare a lui Christos.

Unul din depositulu armelor, pre cari le putemă manuă cu succesu spre ajungerea acestui scopu, este și cartea, care în traducere română a eșit acuma de sub tiparu, și căreia voimū a-i dedică câteva cuvinte, nu ca să ridicăm meritulu celui ce s'a ostenit cu traducerea ei, câtu mai multu meritulu internu alu cărții insee-și, și fiindu că precum amū dîsu, pre câtu este de interesantă după cuprinsu, pre atât de străină în ochii multora, — să atragemu atențiunea asupra ei și asupra folosulu celui mare, ce potă să-lu aducă, și despre care s'au și convinsu toți aceia, cari *Catechismul Român* așa numitū, și edatū din decretarea conciliulu din Trientū, au dispusū să se traducă în limba poporulu.

Amū dîsu, că e carte străină după nume, pentru că nu puțin, și mai alesu aceia, cari cunosc cartea numai după nume, voru presupone prea ușorū lucruri și învățaturi străine în cadrulu ei, precându din contră *Catechismul Român* nu cuprinde în sine nici unu lucru străinū de învățatura cea mântuitoare și de adevărurile credinței și ale moralei religioase, pre cari le credemū și le ținemū și noi gr. cat., le propune, propagă și le apără biserica cea adevărată a lui Isusū Christosū

în conducerea filorū sōi la calea mântuirii; și ca cele dîse de noi să fie baremū *per tangentem* adevărate, însemnāmū aci numai fugitivū, că după metodulu urmatū de sântii Părinți catechismul acesta începe cu credința și în simbolulu credinței cuprinde întreaga învățatura mântuitoare, apoi de odată cu învățatura credinței se espunū și consecințele pentru viața creștină. Misteriile vieții lui Isusū Christosū se espunū și tractează ca totu atâtea prototipurī și esemplare.

În simbolū se vorbese despre Dumneđu și despre unirea cu dînsul aci pre pămēntū prin grație și darū, eră în cealaltă viață prin glorie și mărire.

Tainele împărtășese, susținū și înmulțese în noi sēmēnta vieții celei dumneđesei, fără de care nu putemū nici a ne unī cu Dumneđu, nici a petrece și perseveră în cea unire, nici a produce fructe vrednice de dobîndirea vieții eterne.

Porunciile ne învăță și ne îndrumă, cum să lucrāmū și să cultivāmū agrulū sufletulu nostru, ca cu timpulū sēmēnta cea cerească, aplicândū și puterile noastre, să sporēscă și să priescă aducēndū roduri vrednice de împărăția ceriulu.

Rugăciunea ne aduce aminte, că pre lângă sēmēntă (darulū sântitorū — s. taine), pre lângă plântare și îngrijire (cele 10 precepte) avemū neîntreruptă lipsă de căldura sōrelui, de roua și de ploea cerească (grația actuală), că nici celū ce sădesce, nici celū ce udă, este ceva, ci Dumneđu, carele dá crescerea.

Acestea sunt per summos apices părțile catechismulu așeđate și înfirate cu multă înțelepciune, întocmite într'unu modū câtu se potă de chiarū și ușorū de preceptu și după putință practicū. Apoi fiindu că Catechismul românū nu e într'atata carte pentru catichizândi, — deși aceștia numai cu folosū ilū potū ceti, — ci e mai multu unu manualū pentru caticheși și pentru păstoria sufletesei, elū tot-deodată este cartea cea mai bună pentru învățaturi și predicii, întru câtu pentru întocmirea lui, tractarea chiară și la înțelesū și pentru stilulu lui celū ușorū cu celū mai mare folosū se potă aplica de preoți în instruirea și învățarea poporulu credinciosū.

În ce privește traducerea românească, după cum se espimă și traducătoriulu, Cl. Dr. Iaconū Popū profesorū de teologie în semina-

rulū diec. din Gherla în notița istorică pusă la începutū, pentru mai ușorā folosire a împărtitū capitulele părților în întrebări, pre cari le notēză în ordine cu numeri romanī, adoptândū tot-deodată si notele așa numite marginale, cari pre lângă aceea că orientēză pre cetitorū și-lū reflectēză la materia, ce se cuprinde în textū la acelu locū, potū servi preotulu ca puncte de mănecare la întocmirea predicelorū sale.

La capetū e adausă o îndrumare despre modulū, cum are să se apomodeze preotulū cu Catechismul la predicile de preste anū. Aceea e urmată apoi de unū indice alfabeticū alu materiei. Opulū în traducere românească se estinde pre XVI+474 pagine în formatū mare și s'a imprimatū în tipografia diecesană din Gherla. Prețul unū esemplarū cu espedare francatā, putēndu-se dispune dela traducătoriulu, e numai 1 fl. 60 cr., legatū 2 fl.; preoții fără aplicățiune și clericii ilū potū procurā cu prețulū scăđutū de 1 fl., legatū 1 fl. 20 cr.

Felicitāmū din inimă pre dlū traducătoriū, eră cartea dînsulu o recomandāmū veneratulu clerū cu totā căldura.

Editorū și redactorū răspundētorū:

Dr. Vasiliū Hossu.

Ajánlati verseny-hirdetmény.

A csōdválasztmány határozata folytán ezennel közhírré teszem, miszerint Lieblich Izidor balázsfalvi kereskedelmi czég csōdtōmege tulajdonát képező az árúraktárban lévő és egyéb ingóságokból álló a leltár szerint 6413 frt. 94 krban becsült ingóságok ajánlati verseny útján a legtöbbet ígérőnek elfognak adadni. 40 %-nál kisebb ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Venni szándékozók tartoznak ebbeli ajánlataikat folyó évi November 7-ig alólírotthoz írásban beterjeszteni.

A leltár valamint az árúraktár bármikor megtekinthető.

Kelt Balázsfalván, 1891. évi Oktober hó 20-án.

Ügyvéd Csató Lajos,
mint tömeggondnok.

(19) 3—3

Chiarū acum a eșitū de sub tiparu (18) 3—3 CĂLENDARULŪ „AUROREIŪ“ pre anulū visectū 1892.

Cu portretulū episcopulu Alesandru St. Șulutū — ca premiū — și alte mulțime de ilustrațiuni frumōse.

Din cuprinsulū variatū și interesantū alu acestui Căendarū, însemnāmū aici:

Partea calendaristică: Cronologia pre an. 1892. — Păscălia pre an. 1892. Sērbătorile și alte dīle schimbătore la rēsăriteni și apuseni. — Posturile. — Regentele an. 1892. — Eclipsele sau întunecimile. — Cele patru anutimpuri, astronomice. — Semnele pentru fazele lunef. — Căendarū julianū-gregorianū și judaicū. — *Meteorologie:* Fazele lunef. — Schimbarea timpulu după planete. — Serviulū postalū și telegraficū. — Îndreptarū financiarū. — Tirgurile (după datele oficiose cele mai din urmă).

Partea de cetitū: Vuța mamei (Novelă). — Visulū copilei (Poesie). — Muntele păcatulu (Tradițiune). — La nascerea dlui Christosū (Poesie). — Fantōma (Schitā). — Crăciunulū sēraculū. — Clopoțelulū fericiiri (Poesie). — Pădurea miseriei. — Leulū și berbecelē (Fabulă hotentotā). — Artista măritatā (Poesie). — Jalusia conulu Gligorache (Schitā de crăciunū). — *Anecdote și tēmplări:* Medicină. — Compătimirea. — Nevasta credinciosā. — Bărbatulū după zestre. — Muierē și căendarulū. — Tirgulū ciorapilorū. — Unū răspunsū nimeritū. — Purcelulū sēraculū. Călțunū căștigatū pre ușorū. — Uspēțulū fără banī. — Regele și cavalerulū în capulū lernei. — Stăpānulū și servitorulū. — Candidatulū care cu răspunsū invențiosū a dobānditū diregătorie.

Glume (ilustrate): Stratagemā muierescā. — Probā de curisare și probā de refusū. — Logicā copilārescā. — Turnura. — Scusā îndestulitōre. — Bietele sōcre. — Calculū și calculū. — Abđicerea de bună voe. — Puținā neînțelegere. — Cestiunea Orientulu. — Conversație. — Logicū. — Între o dōmnā și avocatulū ei. — Pre bulevardū. — Publicățiunī.

Se potă procurā dela Tipografia „Aurora“ A. Todoran în Gherla — Szamosujvár câte unū esemplarū cu 30 cr. + 5 cr. porto-postalū; er 6 es. procurate odatā costā numai 1 fl. 60 cr. sped. franco.

Fundatā în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

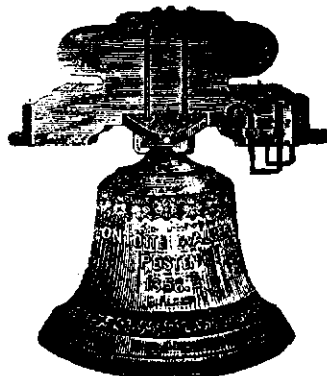
Liferantū de curte
alū Alteței Sale
Imp. și reg. Archi-
ducele Josifū

proprietariulū primei fabrici ungare de mașine și recuiseite de pompieri, turnătoriu de clopote și metalū

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandā atențiunei preonorăților domni preoți

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(2) 45—52

Preliminare de spese și Prețū-couranturi se trimittū la cerere gratuitū și franco.

Distinsū în anulū 1855 la esposițiunea regnicolarā din Budapesta pentru lucru escelentū, progresū și capacitate de concurință cu diploma cea mare de onōre.

în care se fabrică atâtū grupuri câtū și clopote singurate: cu soaune de fierū patentate și cu chivere (cōrne) scutite de frecare. Fabrica a liferatū dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metalū, într'altelē și celū dela metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se aflā umblatōre scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântāni.